No. 1092 Zaterdag 26 November 1904. 21ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,20.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number sol fl. 0,20.

Curaçao, 25 November.

NOGMAALS
Detacheering onzer Ambtenaren.

Het Huisgezin hield in zijn nummer van 23 Oct. ll. een warm pleidooi ten gunste van hoogere subsidie voor het Bijzonder Onderwijs in onze Kolonie. Wij moeten ditmaal volstaan met een dankbare erkenning van dezen vriendendienst van onzen wakkeren Collega. Wat wij echter in het bijzonder meenden te moeten releveeren, is het volgend gezegde: „Voor de groote meerderheid der Nederlanders zijn Curaçao en Suriname even goed *terra incognita* als bijv. Patagonië, en hun begrootingen zijn als een gesloten boek."

Is het voor ons niet treurig zulk een verklaring te moeten vernemen en door droeve ondervinding gedwongen te worden de waarheid daarvan te erkennen.

Een sterk voorbeeld ter bevestiging van bovenstaande woorden levert wel het artikel over *Begrooting van Curaçao voor 1905* voorkomend in *De Maasbode* van 30 Oct. ll.

Wij meenen over voldoende gegevens te beschikken om te kunnen verklaren, ofschoon dit eerste artikel niet onderteekend is, dat het geschreven werd door Dr. Ing. Th. van Buuren, die eenige maanden geleden onze kolonie met een bezoek vereerde. Persoonlijk zijn wij getuige geweest, hoe deze scherpe opmerker zich moeite gaf om over alles een zoo juist mogelijk oordeel te vormen. En toch is dit hem slechts ten deele gelukt. Curaçao schijnt derhalve wel een *terra incognita* te wezen, met een achterland, ondoordringbaar voor den vluchtigen bezoeker. Bepalen wij ons slechts tot datgene, wat over de detacheering onzer ambtenaren naar Nederland werd geschreven:

Dr. van Buuren is overtuigd van „het groote voordeel, dat voor de kolonie is weggelegd, indien de memoriepost voor detacheering van ondergeschikte ambtenaren naar Nederland wordt aanvaard en met die detacheering een proef wordt genomen. Vernieuwd bloed — ook volledig nieuw bloed in een bestaand bestuurs-raderwerk van eene kolonie zooals Curaçao met de daarbij behoorende eilanden, waar zoovele toestanden heerschen en omstandigheden medewerken, waardoor de beste en krachtigste ambtenaar gevaar loopt alle energie te verliezen en ongemerkt in het gareel van „sleur" wordt vastgelegd, toestanden waardoor de ondernemendste koopman of landbouwer den moed verliest om nieuwe zaken op touw te zetten, of proeven op landbouwgebied met nieuwe cultures te beginnen."

Dr. van Buuren staat lijnrecht tegenover de *Amigoe*.

Wij besloten ons artikel over *Detacheering onzer ambtenaren naar Nederland*, voorkomende in N°. 1056, d°. 15 Maart d. j. van ons blad: „Art. 3 kan derhalve onzes inziens zeer goed vervallen, in plaats van nadeel zal het schrappen van dit artikel onze kolonie groot voordeel brengen."

Dr. van Buuren ziet een groot voordeel in het aanvaarden, wij in het schrappen van dezen post.

Wiens oordeel is nu het ware?

Dr. van Buuren staat naast Prof. Went, den Minister, den Gouverneur en van Kol; wij te midden der ambtenaren; Hij in Holland, wij op Curaçao.

Moet men nu ter juiste beoordeeling van een zuiver curaçaosche quaestie op hollandschen bodem staan, of op curaçaoschen?

Alleen het feit, dat men nu na twee jaren overwegens nog niet weet, hoe de detacheering eigenlijk moet plaats hebben en welke ambtenaren daarvoor in aanmerking zullen komen, bewijst, dat men in Holland nog geen helder inzicht heeft. En een zuiver, duidelijk denkbeeld van een quaestie is toch wel eerste vereischte tot een goed oordeel daarover.

Men sprak over detacheering van *ondergeschikte* ambtenaren en Prof. Went meende: dat meerdere algemeene ontwikkeling, doel der detacheering, noodig was voor *hoogere ambtenaren*, waarmede voornamelijk de *gezaghebbers* bedoeld werden. En de Minister sprak van *verlofgangers*, die toch zeker niet bij de ondergeschikte ambtenaren gevonden worden. Ten slotte bleek weer, dat Z. Exc. alleen bedoeld had er op te wijzen, dat tengevolge van het gemis in de kolonie van de gelegenheid tot voortzetting der studie bij vele ambtenaren op den duur een gebrek aan wetenschappelijke ontwikkeling zou ontstaan. Hiermede wordt o. i. duidelijk aangegeven, dat er slechts sprake is van *jongelingen*, die neiging hebben in het ambtenaarscorps te treden, maar hun voorbereidende studie niet lang genoeg kunnen voortzetten en daardoor later de volledige geschiktheid voor enkele betrekkingen missen.

Wat nu Dr. van Buuren onder „vernieuwd bloed", „ook volledig nieuw bloed" verstaat?

Het bloed wordt vernieuwd door detacheering van curaçaosche ambtenaren naar Holland; volledig nieuw bloed kan slechts komen in een bestaand bestuurs-raderwerk door uitzending van hollandsche ambtenaren naar Curaçao.

Zeer juist werd opgemerkt, dat in onze kolonie, zoovele toestanden heerschen en omstandigheden medewerken, waardoor de beste en krachtigste der ambtenaren gevaar loopt alle energie te verliezen en hij ongemerkt in het gareel van „sleur" wordt vastgelegd." Evenals bij den koopman en landbouwer de moed verloren gaat door gebrek aan handel en regen, zoo is het gebrek aan flinke traktementen en promotie oorzaak van dit verlies aan energie bij de ambtenaren.

Stelt men nu de hoogere, dat is de goed gesalariëerde, betrekkingen alleen open voor hollanders en let men bij aanvulling van vacatures niet hoofdzakelijk op ijver en bekwaamheid, maar meer op langere dienstjaren, ja, dan begrijpen wij, dat alle energie bij curaçaosche ambtenaren moet gedood worden en zij slechts in een sleur zich voort zullen slepen, omdat zij zien toch nooit vooruit te kunnen komen.

Is het dan niet voldoende, dat het curaçaosch ambtenaars-corps werkt onder een hollander als Gouverneur, Procureur, Directeur van Openbare Werken en Inspecteur van den Landbouw. Dit nieuwe bloed wordt immers telkens volledig vernieuwd.

Bewijst dan hun toetreden tot het „Genootschap van Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkunde" tot de „Curaçaosche Maatschappij" en nu weer tot het „Algemeen Nederlandsch Verbond" niet, dat zij toch werkelijk wel overtuigd zijn „iets meer dan bureauwerk te moeten verrichten?"

Moeten wij nu nogmaals wijzen op de groote bezwaren aan detacheering verbonden, bezwaren zoo gewichtig en talrijk, dat wij het plan praktisch onuitvoerbaar ideenen.

Zal de Minister wel in staat wezen te gemoet te komen aan onze vrees, dat een in Holland gedetacheerd curaçaosch ambtenaar te eenzijdig zal worden afgericht in plaats van algemeen ontwikkeld. Aan welke kantoren zal zulk een gedetacheerde, vreemdeling voor hollandsche wetten en gewoonten en bestemd om later te werken volgens de daarvan geheel verschillende curaçaosche wetten en gebruiken, verbonden kunnen worden?

Een speciale opleiding op een kantoor moet natuurlijk tengevolge hebben, dat zulk een ondergeschikt gedetacheerde als hoofdambtenaar terugkomt.

Feuilleton.

LOSSE GREPEN
— UIT —
CURAÇAO'S VERLEDEN.

VII.

Politieverordeningen uit den ouden tijd.

4. Losloopende en dolle honden.

Toen voor eenige jaren de nieuwe belasting op de honden was ingevoerd, kon men sedert dien week aan week des morgens de dwangarbeiders onder politiegeleide, met lasso's gewapend, ter hondenjacht zien uittrekken. Een paar uur later keerden zij terug met hun buit: 5 à 6 honden, armzalige straattypen, schuchter op een hoop aan het touw voortsukkelend, als schaamden zij zich in hun edele hondentrouw voor de wetsontduiking van hun onbarmhartigen meester. Zoo'n „kiekje" had een aardige pendant kunnen leveren van de bekende prent: *de hondenkoopman te Brussel*, met zijn troepje, snoessige, fijngekamde, gladgeschoren, mooi opgetuigde beestjes.

Men is indertijd deze wet wel wat hard te lijf gegaan. Hoe het zij, ondanks niet te ontkennen inconvenienten voor de respectievelijke eigenaars, heeft de wet toch zeker ook deze goede zijde gehad, dat zij de koloniale kas heeft helpen stijven, en een hoogstgewenschte opruiming heeft gehouden van een legio uitgehongerde, op nachtrumoer beluste straathonden.

Een paar eeuwen geleden kende men nog niet de uitvinding der XIXe eeuw, die men *dierenbescherming* noemt.

Evenmin was men toen zoo ver gevorderd in de wettenmakerij, dat men de kunst verstond, dergelijk straatvuil dienstbaar te maken, om er door een belasting munt uit te slaan. Maar men had dit op ons voor, er een minder omslachtige rechtspleging op na te houden. Men gaf een ieder, die zich te beklagen had, carte blanche om, als zijn eigen rechter op te treden.

No. 116

WAARSCHOUWING.

Wij Izaacq Faesch. enz.

Nademaal, door diverse van de goede ingezetenen, woonachtig in Willemstad alhier, aan den Fiscaal dezer eilanden is geklaagd geworden over het onverdragelijk gebas en geraas, dat bij nacht door een menigte van honden, die zich op de straten outhouden, wordt gemaakt, en door welken de goede ingezetenen in hunne nachtrust worden gestoord, verzoekende dat daaromtrent voorziening mochte geschieden; - zoo is 't, — dat de Ed: Achtb: Heer Isaacq Faesch, Gouverneur over Curaçao en de derzelver onderhoorige districten, mitsgaders de Ed: Achtb: Raad de zes eilands op de instantie van welgemelden Fiscaal, hebben gepermitteerd, gewillekeurd, ende geaccordeerd, permitteeren, willekeuren ende accordeeren bij dezen aan allen de goede ingezeten dezes eilands in Willemstad woonachtig, omne door hare slaven alle de honden, die des avonds na negen uur op 's Heeren straten worden gevonden, vrijelijk te mogen doen doodslaan; kunnende over zulken een ieder, die daaraan gelegen is, zijn honden in tijds in hunne huizen doen opsluiten; naar welke een ieder zich kan reguleeren ende voor gewaarschouwd houden.

Gepubliceerd in 't fort Amsterdam en den in Willemstad op Curaçao den 14en December 1744.

Ter ordonnantie van haar
Ed: Achtb: voornoemd
POTTEY,
Secretaris.

No. 74.

Nademaal in ervaring is gekomen van zijn Ed: Achtb: den Heer Gouverneur Isaacq Faesch, dat er vele dolle honden op dit eiland zouden zijn; — zoo is 't—, dat aan een ieder mits dezen wordt geadverteerd, omme hun honden in haar huizingen te houden, of te dat zij anderszins op straat en 's Heeren wegen zullen worden doodgeslagen, bevelende en gebiedende zijn Ed: Achtb: aan allen ende een iegelijk hier te lande woonende, omme hun slaven te ordonneeren, alle de honden, die zij op straat en 's Heeren wegen mochten

In N°. 1089 van ons blad schreven wij met het oog op deze speciale opleiding:

„En dat in een kolonie, waar ook voor hoofdambtenaren geen promotie mogelijk is dan door van het eene kantoor naar een geheel ander over te gaan."

„Detacheering naar Holland sluit in zich andere indeeling van het ambtenaar-corps, andere wijze van promotie, in een woord: hoogere traktementen in 't algemeen."

En in N°. 1056: „Zoolang de traktementen hier niet verhoogd worden zal *speciale* opleiding in Holland niet uitvoerbaar wezen. Nu kunnen sommige betrekkingen minder gesalarieerd worden, omdat er verhooging te verkrijgen is bij promotie tot andere."

En lees nog eens wat wij reeds 19 Maart van dit jaar schreven over *algemeene* opleiding.

Hiervoor valt wel iets te zeggen. Maar dan is er natuurlijk geen sprake meer van de hoogere, of zelfs niet van de ondergeschikte ambtenaren op verlof, deze maatregel kan alleen worden toegepast op jongelingen, die neiging gevoelen tot den ambtenaarsstand.

(Maar dan is er geen sprake meer van detacheering van ambtenaren, maar van opleiding van jongelieden tot den ambtenaarstand). Zij konden na hier de gewone scholen te hebben doorloopen nog een bijzondere opleiding genieten voor administratieve werkzaamheden, hetzij hier die gelegenheid geopend mocht worden (hetgeen in Januari werkelijk zal geschieden aan het St. Thomas-College), hetzij dat er studiebeurzen gesticht werden voor administratieve opleiding in Holland. Door uitbreiding van studieplan voor dergelijke jongelingen zal ook hun blik verruimd worden en zullen zij later ook meer oog hebben voor de verschillende maatschappelijke nooden der kolonie.

Het is nu slechts de vraag of het euvel, waarover geklaagd werd, zoo ernstig is, dat er weer nieuwe offers gebracht moeten worden voor zulk een kostbaar geneesmiddel.

Wanneer bij de speciale opleiding der geëmployeerden en klerken op onze gouvernementskantoren, wat meer systematisch werd te werk gegaan en hun richting niet tegengewerkt door noodelooze verplaatsing naar geheel andere betrekkingen, wanneer er wat meer gelet werd op ijver en toewijding bij promotie, zou later bij eventueel verlof een reis naar Europa, zoo noodig, den blik nog voldoende verruimen. En eerst dan, nadat zij hoogere of hoofdambtenaren zijn geworden, zal hun eigenlijke invloed op onze maatschappij aanvangen."

Ingezonden Stukken.

Geachte Heer Redacteur,

In Uw geacht blad van den 19ᵉ. jl. verscheen een artikeltje van den Heer J. H. J. Hamelberg (den Haag) waarin hij o. m. zegt: „dat hij vreemd opkeek bij het lezen van mijn stuk in Uw geacht blad (van den 4ᵉ. Oct. ll.), omdat hij MEENDE voor eene betere salarieering der Districtmeesters een lans te hebben gebroken en nu gevoelt zich waarlijk een hunner door zijn woorden beleedigd...... Doch hij acht het ondienstig op dat ingezonden stuk in te gaan," enz. enz.

Ofschoon ik ook niet verder op het onderwerp wensch in te gaan, veroorloof ik mij toch beleefdelijk nog eene vraag: Was het niet ondienstig de Districtmeesters in functie, die *„brave menschen"*, *„die uitstekende bureaucraten"*, zóó meedoogenloos zulke vinnige lanssteken toe te brengen?

Ondanks des Heeren H's persoonlijkheidsvermijdingszucht, kon hij toch dit episteltje van hem, niet besluiten, zonder aan mijn adres, nog eens eene onschuldige liefelijkheid te wijden.

Hij drukt n. l.: *„zeer zijn spijt"* uit, dat hij mij moet rekenen onder hen, die alle pogingen ter verbetering van landbouw en veeteelt op het eiland nutteloos achtten...... omdat de regenval op Curaçao wisselvallig is."

Laat het U, mijn waarde Heer H., toch niet zoo *„zeer spijten"*, UWEG. voelt het trouwens ook beter en wil ik daarom gaarne hopen, gij het u niet te sterk zult aantrekken.

A tout coeur bien né, la patrie est chère, Heer H. en dwingt ge mij ondienstig U deze verzekering te geven, hopende U te kunnen geruststellen, dat wanneer het aangaat adviezen uit te brengen:

1°. Om Districtmeesters te benoemen met 3900 gld. traktement;

2°. Plantages aan te koopen om kostbare proeftuinen aan te leggen voor nog kostbaarder cultuur- en veeteeltexperimenten, die de particulieren op hunne plantages, zonder twijfel zouden uitvoeren met hulp van de Regeering.

3°. Proeftuinen aan te leggen als op Plantersrust, die duizenden moeten kosten en jaarlijks terugkeerende hooge onderstandskosten;

4°. Reboisatie-experimenten, als die op den berg op de Midden-Seinpost, die steeds onwillekeurig de vraag afdwingt, of wij communicatie zoeken met Mars, enz., enz., enz. IK mij zeker daartoe niet presteeren zal. [Naar mijn bescheiden meening moeten wij meer eerbied koesteren voor de beurzen der belastingdebiteuren in Holland, die ons zoo willig en mild helpen.]

Maar...... heer H., wilt ge den weg op, welke de Heer Fauel, sedert zijne aankomst alhier heeft ingeslagen,

1°. n. l. om waterkeeringen, dammen aan te leggen op al de Gouvernementshuurgrondjes om den regenval, hoe weinig het ook zij, op en in den grond te houden.

2°. dat aan de plantage-eigenaren, die het wenschen tegen een matigen intrest te hulp worde gekomen, om hunne plantages te omrasteren, dammen aan te leggen, welke aanleg, de doorbraak bij zware regen van de dammen der huurgrondjes zal tegengaan;

3°. dat die plantage-eigenaars dadelijk hulp worde verleend tegen matigen interest om hunne veeteelt uit te breiden en rasdieren aan te schaffen ter veredeling hunner kwaden.

4°. dat de commissie van Landbouw, Veeteelt, Zoutwinning en Visscherij, werkdadig hulp worde verleend om aan haar roeping te kunnen voldoen; — dan, — ja dan Heer H. zult ge mij ondanks mijn leeftijd, in weerwil van mijne ideale gebreveteerde districtmeesters-domheid in de voorrangen vinden, onder des Heeren Fauels banier geschaard, met spade en pikhouweel...... en het lans breken aan de liefhebbers overlatend.

Ten slotte, Heer H., ik PLAGIATEER niet, ik noem den naam van de la Rochefoucault om te besluiten met zijn: IL Y A DES REPROCHES QUI LOUENT ET DES LOUANGES QUI MÉDISSENT.".

U beleefdelijk dank zeggende, Heer Redacteur,

Achtend,

Uw dw. dienaar,

J. H. W. GRAVENHORST.

Curaçao, 21 November 1904.

Ingezonden Mededeelingen.

Victoriabron — Oberlahnstein.

De Maatschappij tot Exploitatie van de Victoria-Bron, gevestigd te Amsterdam met bijkantoren te Rotterdam en Oberlahnstein, heeft een verkleinde reproductie laten vervaardigen naar haar bekende reclameplaat „REBECCA AAN DE BRON." De uitvoering doet de firma Lankhout & Co. alle eer aan en zal er zeker veel toe bijdragen om het Victoriawater nog meer bekend te maken.

---

komen te zien, dood te slaan, alles tot vermijding van 't kwaad gevolg, dat daaruit zoude onstaan.

Aldus gepubl. enz. den 5 Oct. 1756.

LAURENS LAAN,

Secret. provis.

5. VALSCHE MUNTERS.

In alle landen van Europa evenzeer als in onze kolonie werden in de XVIIIe eeuw de allerstrengste straffen op de valsche munters toegepast. Meestal moest de hoofdschuldige het met den dood bekoopen. De medeplichtingen kwijnden, na een onteerend vonnis van geeseling en brandmerk, in de gevangenis langzaam weg, of werden smadelijk uit het land verbannen.

Nog in het begin der XIXe eeuw werden op Curaçao een 4 à 5 tal valsche munsters terechtgesteld.

Hoe noodzakelijk die strenge straffen waren, beseft een ieder, die de droevige lijdensgeschiedenis kent van het Curaçaosche muntwezen in het laatst van de XVIIIe en in het begin der XIXe eeuw, toen door de voortdurende oorlogen het land, geruïneerd, de handel vernietigd, het strenge toezicht verslapt, ten deele ook door eigen onvoorzichtigheid, zoo goed als onmogelijk was geworden.

No. 58.

PUBLICATIE.

NADEMAAL op gisteren gebleken is, dat er diverse valsche patientjes hier zijn rolleerende (in omloop), en aan eenige van de goede ingezetenen en derzelver slaven in betaling voor goede gangbare zilveren patienjes zijn gegeven geworden, ende dat alzoo de perpetreerders van dergelijke valschheid ten zwaarste strafbaar zijnde, den rechter heel zeer daaraan gelegen ligt om den invoerder of de slaanders van de voorzegde valsche patienjes uit te vinden en van hare valschheid te overtuigen, zoo doet de provisioneele fiscaal dezer eilanden ALDERT POTTEY R: O: met praealabel consent van den Wel Ed: Gestr: Heer JAN GERARD PAX, Commissaris over den train, Raad en Capᵉ. over de militie, in absentie van den WelEd: Achtb: Heer Gouverneur I. FAESCH, 't commando voerende, aan allen ende een iegelijk, zoo blanken als zwarten, hier te lande aanzeggen ende adverteeren, dat de zoodanigen, die eenige valsche patienjes of andere speciën mochten hebben ontvangen, opgewisseld of in bewaring hebben, de facto of uiterlijk binnen 24 uur aan te geven ten comptoire (kantoor) van den heer fiscaal R: O:, op poene dat degeenen, die daarin nalatig blijven ende ter eeniger tijd overtuigd worden, dat zij van de voorzegde valsche patienjes hebben ontvangen, opgewisseld of in bewaring gehad, tegen dezelven als medeplichtiger of plichtigers van valsche munt zal worden geprocedeerd, zoo des behoort.

Aldus gepubliceerd en de geadverteerd enz. den 3 Juni 1751.

LAURENS LAAN,

beëedigd klerk.

ISAACQ FAESCH, een Zwitser van geboorte, bestuurde eerst de kolonie St. Eustatius als Gouverneur van 1737—1740, daarna de kolonie Curaçao van Augustus 1740 tot October 1758. Waarschijnlijk was de rede van des gouverneurs absentie, zijn verblijf gedurende de warme dagen van Juni op zijn buitenplaats, tevens gouvernements-plantage *Hato*.

Rechtens kwam bij afwezigheid van den Gouverneur, het bestuur der kolonie toe aan den *Commissaris van den train en vivres*, den tweeden persoon in den Raad. (Misschien vind ik later wel een gelegenheid deze en meer andere waardigheden der kolonie onder het beheer der West-Indische Compagnie uitvoeriger te bespreken.)

De zilveren patienje had een waarde van 2 fl.

R. E.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

Zondagmiddag is hier met de *Maracaibo* aangekomen Mgr. Fr. Marvez, bisschop van Zulia. Z. D. H. heeft om gezondheidsreden zijn diocees verlaten en is van plan eenigen tijd te Macuto bij zijn familie door te brengen. Dinsdagmiddag vertrok Z. D. H. daarheen.

Onderwijs.

Drie Eerw. Zusters hebben zich dezer dagen aan het examen voor onderwijzeres onderworpen; de Eerw. Zusters Beatrix en Irmina met goed gevolg.

Havenbericht.

Donderdagmorgen viel het Duitsch oorlogsschip *Bremen* onze haven binnen onder de gebruikelijke saluutschoten en het spelen van ons volkslied.

Vrijdag in den namiddag bracht de Gouverneur een bezoek aan boord van dezen bodem en bij zijn vertrek hoorden wij voor het eerst de dertien schoten verschuldigd aan den Schout-bij-nacht, op welke eerbewijzingen, zooals onze Collega *La Cruz* reeds in No. 237 heeft aangekondigd, de Gouverneur tegenwoordig recht heeft.

—Wegens den zwaren storm, die den 14den Nov. gewoed heeft, ondervond de *Caracas* een dag vertraging en kwam Maandag in plaats van Zondag binnen.

—Met reden vreest men, dat de *Graecia* die na hier op Fuik vastgezeten te hebben, is uitgevaren met een groot lek in de kiel, zoodat de pompen aan boord niet voldoende bleken en men een grootere pomp heeft mede moeten nemen, in dezen storm vergaan zal zijn. Bij gewoon weer zou het al een zware reis zijn geweest. Sommigen vertellen reeds, dat deze duitsche boot werkelijk vergaan is; waarop dit bericht steunt, weten wij niet.

Concert.

Woensdagavond 30 November muziekuitvoering op het Molenplein.

– Het Bestuur der Societeit „De Gezelligheid" heeft besloten voortaan eenmaal in de maand een concert te geven in hare lokalen. Gisteren had de eerste uitvoering plaats.

Stoomverkeer.

Wij hebben hooren fluisteren, dat er een commissie is benoemd om te onderzoeken, of een stoomverkeer tusschen de eilanden te verkrijgen zou zijn. Van harte hopen wij, dat dit onderzoek het gewenscht einde moge hebben. Het verkeer tusschen de eilanden neemt steeds toe. Tot en met October werd op Curaçao aan passage en vracht met den Gouvernements-schoener *Gouverneur Van Heerdt* betaald ƒ1,557,91^5, op Aruba in de eerste negen maanden ƒ641,27 en op Bonaire ƒ280,38. De totale opbrengst zal dit jaar derhalve ± ƒ3000 bedragen. De gezamenlijke raming liep slechts tot ƒ1,260, de inkomsten overtreffen de raming met ± ƒ1800. Is dit nu niet een bewijs, dat na verlaging der passageprijzen het verkeer aanmerkelijk is toegenomen? En zou dit zich nog niet veel sterker uitbreiden, wanneer er een geregelde stoomvaart tot stand kwam? Hoevelen zien niet ernstig op tegen een zeereis op een zeilschuit, waarbij men nimmer zeker is, hoe lang de marteling zal duren? Op een stoomboot weet men echter, waarmede men af is. Ook zal een stoomboot je licht meer comfort aanbieden dan ons schoenertje. Het passagiersvervoer zal derhalve zeker sterk toenemen en nu spreken we nog niets van het goederenvervoer. Is men in Holland ook niet maar begonnen met den aanleg van spoorwegen? Toen de trein liep, kwamen de reizigers van zelf. Zoo ging het overal en zoo zal het ook hier gaan. Zoude een betere en snellere communicatie ook niet sterk gewenscht zijn tot beter beheer der eilanden? Denken wij bijv. eens aan de lange reizen van rechters, getuigen en stukken van het Hof. Maar het hoogst nuttige van een stoomverkeer zullen we wel niet behoeven te bepleiten. 't Is maar de quaestie of de duiten er voor te vinden zijn.

Mocht 't, wat wij niet hopen, blijken, dat de onkosten te hoog loopen voor een stoomboot, dat men dan overwege, of ten minste niet een zeilschip met stoomvermogen kan aangeschaft worden. Men zou dan voor iedere reis een maximum duur kunnen stellen. Kan het schip er dan binnen dien tijd niet komen met wind alleen, dan kan men den stoom ter hulp roepen.

Wij hadden dan ten minste al iets gewonnen n. m. een geregelder vaart. Wij vertrouwen echter, dat er wel een middel zal gevonden worden om een klein stoombootje aan te schaffen. De voordeelen wegen de onkosten ruimschoots op.

Onze financien.

Tot en met October brachten de belastingen van Curaçao op ƒ266,538,89 dat is ƒ30,000 minder dan verleden jaar. Maar dit duidt nog volstrekt niet op achteruitgang. De invoerrechten alleen bijv. zijn dit jaar tot en met October reeds ƒ25,000 lager dan het vorige jaar, hetgeen op een beteren oogst wijst in het begin van dit jaar, waardoor minder levensmiddelen behoefde aangevoerd te worden.

De inkomsten van onderscheiden aard bedragen ƒ84,940,73^5 of nauwelijks ƒ130 minder dan verleden jaar. De gezamenlijke inkomsten overtreffen de raming met ± ƒ15,000.

✠ J. F. K. Van Eps,

Majoor-Commandant der Schutterij, Oud-Postdirecteur en Hypotheekbewaarder is Donderdagavond in den ouderdom van 75 jaren overleden. Met hem is wel een bekende persoon onzer curaçaosche maatschappij heengegaan.

Zijn begrafenis had Vrijdagnamiddag plaats onder zeer veel belangstelling. Zijn lijk werd, begeleid door vier officieren der Schutterij in groot tenue, grafwaarts gedragen.

Hij ruste in vrede.

Koloniale Raad.

Dinsdagavond waren ter vergadering aanwezig 9 leden en de Voorzitter. Nadat de zitting was geopend, werden de notulen der vorige vergadering voorgelezen en goedgekeurd. Daarna deed de Voorzitter mededeeling, dat de heer M. Henriquez had kennis gegeven de vergadering niet te kunnen bijwonen. Onmiddellijk werd nu het O. V. tot nadere aanvulling van de verordening, houdende vaststelling van een reglement op het verleenen van pensioenen aan burgerlijke ambtenaren in de kolonie Curaçao en aan hunne weduwen en weezen in behandeling genomen en zonder hoofdelijke stemming noch discussie goed gekeurd.

De Voorzitter las nu een schrijven voor van den Gouverneur, waarin den Raad werd medegedeeld de benoeming van den heer C. Statius Muller als tijdelijk lid van den Raad van Bestuur, alsmede een brief van den heer Muller, waar in deze krachtens a. 76, 3de lid sub 4 van het reglement op regeeringsbeleid ontslag neemt als lid van den Kolonialen Raad.

Om in de hierdoor ontstane vacature te voorzien, werd overgegaan tot de keuze van twee candidaten.

Bij eerste stemming kreeg C. G. de Haseth Cz. 4, A. G. Wolf 1, A. Statius Muller 1 en H. Ferguson 3 stemmen, zoodat tusschen den eerst en den laatst genoemden herstemming moest plaats hebben. Bij de tweede keuze kreeg C. G. de Haseth Cz. 6 en H. Ferguson 4 stemmen, zoodat de eerste aan H M. de Koningin zal worden voorgedragen als eerste candidaat.

Als tweede candidaat werd gekozen met 6 stemmen Alb. Statius Muller, H. Ferguson verwierf 2 stemmen, C. G. Statius Muller en H. W. Gravenhorst ieder 1 stem.

Panama-kanaal.

Uit *The Outlook* van 22 October blijkt, dat men toch eindelijk een begin heeft gemaakt met de voorbereidende werkzaamheden. Een drie honderd ingenieurs en ± 1200 werklieden hebben reeds een contract aangegaan. Plannen voor werven en gebouwen zijn reeds ingekomen en materiaal werd verzameld om met den arbeid te beginnen. De grootste moeilijkheid bestaat voorloopig in het bestrijden van het ongezonde klimaat, daarom zal men aanvangen met waterloozing en waterverschaffing in de steden Panama en Colon.

Algemeen Nederlandsch Verbond.

Weder is het ledental met tien vermeerderd. Dinsdagavond ten 8 ure zal de eerste algemeene vergadering worden gehouden op de bovenzaal der „Gezelligheid". Om misverstand te voorkomen, meenen wij onzen collega *De Vrijmoedige* te mogen herinneren, dat de Statuten gewijzigd zijn. Doel van het Verbond is behartiging van de belangen van den Nederlandschen Stam; handhaving en verbreiding der Nederlandsche taal is slechts een middel.

Officieele Berichten.

Volgens van Z. E. den Heer Minister van Koloniën ontvangen bericht, is aan den Heer W. C. J. van Leeuwen; Onderwijzer der 2de klasse in deze kolonie, thans met verlof en gedetacheerd in Nederland, na een door hem ondergaan geneeskundig onderzoek, tot verder herstel van gezondheid, eene nadere verlofsverlenging voor den tijd van zes maanden verleend.

⁂

Bij Gouvernements-beschikking:

1°. is bepaald dat het merk van goedkeuring, te bezigen bij den ijk en herijk in deze kolonie gedurende 't jaar 1905 zal zijn de letter „e";

2°. dat in het jaar 1905 herijk zal plaats hebben van maten, gewichten en weegwerktuigen.

3°. is eene commissie benoemd, bestaande uit de Heeren Mr. J. B. Gorsira en Mr. C. Henriquez, leden van den Kolonialen Raad, met den Administrateur van financiën, ten einde het register van den aanslag in de belasting voor de weerbaarheid voor het jaar 1905 op te maken.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

Angelica van Covenhoven, John Crofton, Nicolas G. Da Costa Gomez, Franz Muller, Cosme V. Novo, John A. Pinedo, Josefina Pompeluis, Delfina Sterling en Gumercindo Vargas.

Niet voor bestelling vatbaar een briefkaart zonder adres, geteekend door Esther L. Penha.

Landbouwgeschut.

Men zal zich herinneren hoe de Amerikaan Powers zich de moeite heeft gegeven na te gaan, dat ieder der 197 veldslagen in den secessie-oorlog, gevolgd werd door regen. Toevallig lazen we nu in *L' Etoile Belge* van 18 October ll. een verslag over den oorlog in Manchoerije en daar staat letterlijk te lezen in het rapport van Grl. Kouropatkin d°. 15 October: „Toen dit te Liao-Yang had plaats gehad, deed het groot aantal kanonschoten een onweer losbarsten, gevolgd door een stortregen." En uit het russisch kwartier ten W. van Sheng-King werd bericht: „De kanonnade is heden verschrikkelijk geweest. De russische batterijen hebben zonder ophouden gedurende 12 uren geschoten en een onweer aangetrokken, dat is losgebroken boven de vechtlinie." De correspondent van de *Temps* seint uit Moukden: „Geheele dorpen zijn in brand gevlogen door 't vuur der kanonnen. Als noodzakelijk gevolg hiervan (comme complément obligé) ontstond er een verschrikkelijk onweer van regen en hagel."

De aanhalingen zouden te lang worden, als wij de vele berichten omtrent de zware regens alle wilden mededeelen.

Op een punt echter vestigen wij de aandacht. Telkens spreekt men van het verband tusschen het schieten en den regenval. Dit schijnt in dezen oorlog derhalve weer duidelijk uit te komen.

Ongetwijfeld zullen de geleerden, die het regenschieten bestudeeren hierover later hun statistieken wel openbaar maken.

Wij waren en blijven sterk voor het aanleggen van dammen, maar als de regen uitblijft, zooals dit jaar, helaas, weer schijnt te gebeuren, bieden zij weinig voordeel; er moet ook een middel worden gezocht om den regen tot ons te trekken. Dit middel schijnt het landbouwgeschut.

Vereeniging „O".

Hedenavond geeft deze gunstig bekende vereeniging een tweede uitvoering. Zeer praktisch volgt nu op de motieven uit Lohengrin onmiddellijk de Pantomime „De schoone slaapster in 't bosch", welke gevolgd zal worden door de Ouverture uit Wilhelm Tell.

Na de pauze wordt er een spaansch blijspel in een bedrijf „Economías" geheeten, opgevoerd.

Tot onze spijt zijn wij heden avond verhinderd het soirée bij te wonen, wij wenschen echter, dat het succes der uitvoering even schitterend zij als de vorige maal.

Buitenland.

DE OORLOG.

Port-Arthur staat nog, zelfs deed de bezetting van het fort een uitval, wat zeer veel moed en volharding verraadt. De Japanneezen zijn wel wat bevreesd, dat zij de vesting niet kunnen nemen voor dat het Oostzee-eskader zal zijn aangekomen. En dan behoeven zij er niet meer aan te denken. De eenige groote voordeelen, welke zij behaalden, bestaat in het vernietigen of nemen van eenige transport-schepen, die levensmiddelen wilden aanvoeren voor de belegerden. Wie weet of hierdoor niet een groot voordeel werd behaald, want zulk een overvloed aan mondvoorraad was niet meer aanwezig.

FRANKRIJK.

De Fransche minister van oorlog André, heeft een geduchten aanval te verduren gehad.

Op het ministerie van oorlog bestaat een brandkast voor „spionnendienst", maar niet voor spionnen bij legers in *andere* landen. In deze kast worden staten van dienst bewaard van een bijzonder soort, staten van dienst, die het particulier eigendom zijn van den minister: er zijn er nu al meer dan 12000. Op die staten wordt van alles aangeteekend betreffende den behandelden officier en diens familie, betreffende zijn opvoeding, zijn omgeving, zijn geestesrichting, zooals het is vernomen van met den officier bekende andere militairen.

Er worden ook lijsten gezonden: listes de Corinthe en listes de Carthage, naar ze — alweer met gefingeerde namen! — genoemd worden, de eerste opsommende de officieren die vooruit verdienen te komen, de tweede opsommende de officieren die niet vooruit verdienen te komen. Met het houden van zulke lijsten zou de chef van het leger natuurlijk volkomen in zijn recht zijn, indien de genoemde staten van dienst gebaseerd waren op bijzonderheden betreffende de kunde, den ijver, de plichtsbetrachting, in één woord betreffende den dienst van den officier. Doch de officieren worden daarop enkel bekeken van anti-clericaal, of desnoods „republikeinsch" standpunt, en hierbij tellen de aanteekeningen van dienst, door de hierarchische chefs der belanghebbenden gemaakt, niet meer mee. De „Figaro" geeft een

viertal facsimile's, vertelt de resultaten welke de „staten" hebben gehad en ook de resultaten voor hen, die de mededeeling hebben gedaan.

Zoo is er op „fiche nr. 282" betreffende den commandant der artillerie Bonnan te Bruyéres aangeteekend, dat hij is een „clérical fanatique", die te Bruyéres aangekomen, dadelijk is gaan biechten en onder wiens invloed de officieren druk naar de kerk zijn gegaan. De kapitein Mollin, op het departement van oorlog daarmee belast, heeft deze dingen aangeteekend, na ze vernomen te hebben van zekeren commandant Jacquot. Commandant Bonnan is niet, daarentegen is commandant Jacquot wel bij keuze bevorderd.

In een interpellatie, in de Kamer gehouden, is dit alles nog eens wat aangedikt en met officieele stukken toegelicht. Guyot de Villeneuve noemde Vendecand, een heftig anticlericaal, als den man, die den minister inlichtte, telkens als er een benoeming was te doen. Kapitein Mollin schreef, dat men 20 jaar noodig heeft om het leger te republikeiniseeren.

Combes trachtte de aandacht een beetje af te leiden door de goedkoope bewering, dat men den minister van oorlog niet zoo heftig zou aanvallen, zoo men achter deze niet het ministerie hoopte te treffen, dat de congregatiën bestrijdt.

Anderen, o. a. een paar socialisten, hadden den moed de spionnendienst te verdedigen. De republikeinen hebben den plicht zich te verdedigen en mogen geen middel daartegen ongebruikt laten, beweerde men.

De minister zelf keurde de feiten af, doch vroeg gelegenheid tot het instellen van een onderzoek. Hij vereenigde zich met een motie, waarbij de spionnendienst werd afgekeurd, zoo hij werkelijk bestaat, maar vertrouwen werd uitgesproken in den minister. Een deel der republikeinen had bezwaar tegen het afkeuren van den spionnendienst en een deel der katholieken tegen het uitspreken van vertrouwen in den minister. De beide gedeelten der motie werden dientengevolge slechts met 4 stemmen meerderheid ieder aangenomen en de geheele motie met 31 stemmen meerderheid.

Minister André is met dit al gered.

Advertentien.

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1904.	Marcb.	Carcas.	Zulia	Philad	Marcb.	Carcas
Vertrekt van NEW-YORK	Nov. 5	Nov. 12	Nov. 19	Nov 26	Dec. 8	Dec. 10
Komt aan te SAN JUAN		17		Dec. 1		15
Vertrekt van „		18		2		16
Doet CURAÇAO aan		20		4		18
Komt aan te LA GUAIRA	Nov. 12	21	26	5	10	19
Vertrekt van „	13	23	27	7	11	21
Komt aan te PTO. CABELLO		24		[illegible]		22
Vertrekt van „		25		[illegible]		23
Komt aan te CURAÇAO	Nov. 14	26	28	10	12	24
Vertrekt van „	21	27	Dec. 5	11	19	25
Doet LA GUAIRA aan		28		12		26
„ PONCE	Nov. 28		7		21	
„ SAN JUAN „		30		14		28
Komt aan te NEW-YORK	Nov. 29	Dec. 5	13	19	27	Jan. 2

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Marcb.	Merida	Zulia	Merida	Marcb.	Merida
Vertrekt van CURAÇAO	Nov. 14	Nov. 12	Nov. 28	Dec. 5	Dec. 12	Dec. 19
Komt aan te MARACAIBO	15	22	29	6	13	20
Vertrekt van „	19	25	Dec. 3	9	17	23
Komt aan te CURAÇAO	20	26	4	10	18	24

Drukker:

ALFREDO F. SINTIAGO.